

11.-12. VEEBRUAR 2010 SEVILLA

NÕUANDVA KOGU DEKLARATSIOON

ÜLE-EUROOPALISE TOIDUTARBIMISE UURINGU KOHTA

MILLEST KOOSNEB EUROOPA MENÜÜ?

ÜLEEUROOPALINE TOIDUTARBIMISE UURING (EU Menu)

Esimese Euroopa Liidu üleeuroopalise toidutarbimise uuringu ettepaneku pealkiri on „Millest koosneb Euroopa menüü? (EU Menu)”. Selle väljatöötamist korraldab EFSA ja selle koostamisse ning täideviimisse on olulisel määral kaasatud programmiga seotud riiklikud asutused. Andmekogumise lisaväärtus on sellise metodoloogia kasutamine, mis annab võrreldavaid ja piisavalt detailseid andmeid, mis omakorda sobivad Euroopa Liidu kõiki riike ja piirkonda hõlmava riskihindamise otstarbeks. Tegemist on Euroopa Liidu rahastatud eelmiste algatuste arenguga, mis realiseerivad Euroopas ühiselt planeeritud pingutuse. Toidutarbimise andmete kogumine on plaanitud kestva programmina vahemikku 2012–2017 ning ettevalmistav faas leiab aset aastatel 2010 ja 2011. Erilist tähelepanu pööratakse suure osalemismäära tagamisele kõikides riikides, millega toetatakse esinduslike andmete kogumist.

Ettepanekut tutvustati nõuandva kogu kohtumisel Ateenas 25. novembril 2009. aastal. Nõuandva kogu toetus prioriteetsele koostööprojektile liikmesriikide ja EFSA vahel oli suur.

Euroopa Liit, nagu ka mitmed teised piirkonnad mujal maailmas, peab oluliseks propageerida tervislikumat ja ohutumat eluviisi. Seetõttu on Euroopa Toiduohutusametil (EFSA) oluline roll propageerida ja koordineerida standarditud andmekogumist ja ühtsete riskihindamiste metodoloogiaid, millega kindlustada Euroopale ohutu toiduvarustus ja tervislikud toitumistavad. Ühtlustatud teavet toidutarbimise kohta Euroopa Liidu tasandil praegu ei ole. Väga hea toidutarbimisandmete kogumine individuaalsel tasandil, kasutades standarditud metodoloogiaid ning kattes elanikkonda lastest kuni vanuriteni üle Euroopa, on väga oluline ülesanne. Selline eesmärk saavutatakse ainult kõikide liikmesriikide selles valdkonnas tegutsevate organisatsioonide lähedase koostöö tulemusena.

Juurdepäas liikmesriike katvatele ühtsetele toidutarbimisandmetele on Euroopa riskide hindamise eest vastutavate ametkondade mitmete üksuste ja teiste organite ning osapoolte jaoks väga oluline. Lisaks eksisteerivate ohtude ja uute riskide hindamisega seotud toiduohutuse jälgimisele, on standardised toidutarbimise andmed uute toiduohutuse õigusaktide koostamiseks ja eksisteerivate täiendamiseks väga kasulikud. Sellest on kasu toitumistavade jälgimisel, mis on vajalik toitumise ja rahvatervise poliitika plaanimiseks, rakendamiseks, hindamiseks ning ennetavate tegevuste väljatöötamiseks ja hindamiseks, et piirata haiguste laiaulatuslikku levikut (nt ülekaalulisus ja rasvumine, II tüüpi diabeet) ja uuringutes, mis käsitlevad toidukoguste, toitumise ja tervisekäitumise mustrite ning akuutsete ja krooniliste haiguste riskide vahelisi seoseid.

Toiduohutusriskide hindamiste täpsuse parandamisega saab piirata konservatiivseid oletusi. See võib kaasa aidata toidutööstuse vastavuskulude vähendamisele, kaitstes samaaegselt täielikult tarbijat. Sellest võidavad kõik. Teadlikkus sellest, mida sööme, võib olla aluseks pikaajalisele tervishoiupoliitikale, millega piirata eluviisi haiguste ravist tingitud kasvavaid haiglasoleku kulusid.

Euroopa Liidu tasandil pole praegu tingimusi, mis puudutaksid toidutarbimisandmete üleriigilist kogumist individuaalsel tasemel. Mitmetes Euroopa riikides siiski korraldatakse üleriigilisi toitumisküsitlusi ja neist saab väärtuslikku teavet, mida kasutada riiklikus poliitikas. Küsitlused on keskseks materjaliks toitumisasemes järelevalves. Samas ei saada kasutatava metodoloogiaga alati selliseid andmeid, mis on kokkupuute hindamiseks piisavalt täpsed. Samuti pole riiklike toidutarbimisandmeid võimalik otse omavahel võrrelda, kuna ühenduses kasutatakse erinevaid metodoloogiaid.

Toidutarbimisandmete standardimise vajadus kerkis esile SCOOP ülesande 1.4 käigus ja algselt pöörati sellele tähelepanu projektides DAFNE, EPIC, FLAIR Eurofoods-Enfant projekt, COST Action 99 jt. Eelmistele tegevustele tuginedes tegid Euroopa Liidu rahastatud projekt EFCOSUM ja selle jätkuprojekt EFCOVAL tööd Euroopa toidutarbimisuuringu meetodi väljaarendamiseks, et saada rahvusvaheliselt võrreldavaid andmeid.

2005. aastal avaldas EFSA teaduskomitee arvamuse kokkupuute hinnangu kohta, soovitades kiiresti koguda eksisteerivaid tarbimisandmeid koondtasemel, millele järgneks laiem andmete kogumine detailsemal tasandil. Esimese reaktsioonina löid Euroopa Liidu liikmesriigid koostööprojekti raames „Euroopa toidutarbimise kokkuvõtliku andmebaasi“, mis tegutseb alates 2008. aasta veebruari lõpust. 2008. aasta lõpuks oli EFSA käivitanud projekte, mille eesmärk oli luua „Euroopa toidutarbimise koondandmebaas“, mis rajanes täiskasvanute ja laste kohta eksisteerivatel detailsetel andmetel. Eeldatakse, et kui koondandmebaas käivitub 2010. aastal, siis parandab see EFSA kokkupuute hinnangute arvutusi väga palju. Samas avaldavad andmetele jätkuvalt mõju olulised metodoloogilised erinevused andmete kogumisel, mistõttu pole andmed Euroopa Liidu riikide vahel võrreldavad. Täpsete ja ühtlustatud toidutarbimisandmete kogumine üleeuroopalisel tasandil on seega EFSA peamine pikaajaline eesmärk.

Hinnates kõrgelt üleeuroopaliste toidutarbimisandmete väärtust tõhusa riskihindamise teostamisel ning toetades igakülgset EL-i menüü üldeesmarke nimetatud ülesande kindlastamisel, kiidavad Nõuandva Kogu liikmed selle deklaratsiooni heaks. Nõuandev Kogu palub EFSA-l arendada käesolevat tööd edasi üksikasjalisemalt aastatel 2010 – 2011 ja muu hulgas ka seda, kuidas EL-i menüü sobib toitumisasemes järelevalve üldisesse raamistikku riiklikul tasandil.

JÄRGMISED NÕUANDVA KOGU LIIKMED TOETAVAD ÜLALKIRJELDATUD DEKLARATSIOONI

Austria

Belgia

Bulgaaria

Küpros

Tšehhi _____

Taani _____

Eesti _____

Soome _____

Prantsusmaa _____

Saksamaa _____

Kreeka _____

Ungari _____

Iirimaa _____

Itaalia _____

Läti _____

Leedu _____

Luksemburg _____

Malta

Norra

Poola

Portugal

Rumeenia

Slovakkia

Sloveenia

Hispaania

Rootsi

Šveits

Holland

Ühendkuningriik
